

О.С. Істер

АЛГЕБРА 7 КЛАС

ВПРАВИ
САМОСТІЙНІ РОБОТИ
ТЕМАТИЧНІ КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ
ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЕКСПРЕС-КОНТРОЛЮ

Видання шосте

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 512.1(075.3)
ББК 22.1я72
I-89

Істер О.С.
I-89 Алгебра. 7 клас: Вправи. Самостійні роботи. Тематичні контрольні роботи. Завдання для експрес-контролю. Вид. 6-е. / О.С. Істер. — Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2018. — 176 с.

ISBN 978-966-10-5201-6

У посібнику запропоновано повну добірку матеріалів з алгебри 7-го класу відповідно до оновленої програми 2017 року: вправи, рівневі самостійні роботи, тематичні контрольні роботи та завдання для експрес-контролю знань.

Призначений для вчителів, методистів та учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

УДК 512.1(075.3)
ББК 22.1я72

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва*

ISBN 978-966-10-5201-6

© Навчальна книга – Богдан, 2018

ПЕРЕДМОВА

Посібник містить дидактичні матеріали з курсу алгебри 7-го класу відповідно до оновленої програми 2017 року: 894 вправи, 12 рівневих самостійних робіт, кожна з яких подана у шести варіантах (три рівні у двох рівноцінних варіантах); 6 тематичних контрольних робіт, кожна з яких подана у двох рівноцінних варіантах та 5 наборів завдань для проведення рівневого експрес-контролю знань (кожен у двох варіантах).

Назви розділів та пунктів посібника відповідають назвам тем програми, тому посібник легко адаптується до чинних в Україні підручників. Для зручності користування посібником у назві кожної самостійної роботи, тематичної контрольної роботи чи завдання для експрес-контролю знань відбито їхню тематику. В кінці посібника наведено відповіді та вказівки до більшості вправ. До самостійних, тематичних контрольних робіт та завдань для експрес-контролю знань відповіді відсутні. Тому вчитель, придбавши посібник на весь клас (або один примірник на парту), може використовувати його під час будь-якого уроку (закріплення нових знань, перевірки знань, експрес-контролю знань тощо).

Нижче розглянемо деякі особливості посібника та роботи з ним.

1. Вправи. Посібник містить вправи для класних і домашніх робіт. Вправи, рекомендовані для домашнього виконання, відзначені (номери вправ подані на темному фоні). Задачі, позначені кружечком (°), відповідають початковому та середньому рівням навчальних досягнень; задачі без цієї позначки — достатньому та високому рівням навчальних досягнень. Достатня кількість вправ дасть змогу вчителю використовувати посібник практично на кожному уроці та давати по ньому домашні завдання.

2. Самостійні роботи. У посібнику подано добірку рівневих самостійних робіт. Вони позначені буквою С з відповідним номером. Після номера вказано одну з літер А, Б або В (наприклад, С–2Б) відповідно до рівня цієї роботи:

А — самостійна робота, що відповідає початковому та середньому рівням навчальних досягнень;

Б — самостійна робота, що відповідає достатньому рівню навчальних досягнень;

В — самостійна робота, що відповідає високому рівню навчальних досягнень.

Для кожного рівня подано два рівноцінні варіанти. Кожна самостійна робота містить 3 завдання і розрахована на 15—25 хв. (залежно від теми). Самостійні роботи мають, як правило, навчальний характер і не призначені для оцінювання знань учнів. Якщо вчитель захоче оцінити роботу, то кожне завдання рівня А автор пропонує оцінювати у 2 бали, рівня Б — в 3 бали, рівня В — в 4 бали. Таким чином, максимальна оцінка за роботу рівня А — 6 балів, рівня Б — 9 балів, рівня В — 12 балів. Під час оцінювання кожного завдання вчитель може застосовувати систему, що подана нижче (для оцінювання тематичної контрольної роботи). Рівень самостійної роботи, що виконує учень, як правило, визначає вчитель.

3. Тематичні контрольні роботи (надалі — ТКР). Кожна ТКР містить як завдання, що відповідають початковому та середньому рівням навчальних досягнень (вони позначені кружечками), так і завдання, що відповідають достатньому та високому рівням навчальних досягнень. Усі завдання оцінено в балах таким чином, що максимальна оцінка за ТКР дорівнює 12 балам. Кожна ТКР розрахована на один урок (45 хв). Звичайно, вчитель може збільшити або зменшити як кількість ТКР, так і кількість завдань у кожній ТКР, змінивши при цьому оцінювання в балах таким чином, щоб сума балів дорівнювала 12.

Автор пропонує на першому етапі вести оцінювання *кожного завдання* у звичній для вчителя математики системі «плюс-мінус»:

«+» (плюс) — учень повністю розв'язав завдання;

«±» (плюс-мінус) — хід розв'язування завдання правильний, але допущено помилки логічного або обчислювального характеру, які привели до неправильної відповіді;

«∓» (мінус-плюс) — завдання не закінчено, але учень суттєво наблизився до повного розв'язання, виконавши не менше його половини;

«-» (мінус) — учень почав розв'язувати правильно (наприклад, зробив рисунок, записав фрагмент розв'язання), але виконав завдання менше ніж наполовину;

«0» (нуль) — учень не починав розв'язувати завдання або почав неправильно.

На другому етапі вчитель переводить оцінку із системи «плюс-мінус» у бали. Пропонується наступна шкала.

Максимальний бал за завдання	Оцінки в системі «плюс-мінус».			
	Переведення в бали			
	+	±	∓	-
1	1	0,5	0,5	0
2	2	1,5	1	0,5
3	3	2–2,5	1–1,5	0,5
4	4	3	2	1

Безумовно, вчитель може використовувати більш просту, інтуїтивно-зрозумілу для учнів, систему оцінювання кожного завдання: якщо учень отримав правильну відповідь та навів повне її обґрунтування, то завдання оцінюється максимальною кількістю балів; якщо ж учень навів окремі етапи правильного розв'язання завдання, — то кількістю балів, меншою від максимальної можливої за це завдання.

Природним є те, що оцінкою роботи є сума балів, отримана учнем за виконання кожного завдання окремо. Якщо сумою є неціле число (а саме — це число має п'ять десятків), то користуємося звичним правилом округлювання (наприклад, $9,5 \oplus 10$).

4. Завдання для експрес-контролю (надалі — ЕК). Якщо учень пропустив урок, на якому проводилася ТКР, йому можна запропонувати рівневі завдання для ЕК. Автор пропонує вчителю спочатку визначити середню поточну оцінку учня, яка враховує відповіді біля дошки, ведення зошита тощо; а потім запропонувати учневі завдання ЕК на один рівень вищий за рівень середньої поточної оцінки. Кожен із рівнів, що відповідає рівням навчальних досягнень (середньому, достатньому та високому), містить завдання, сума балів яких дорівнює 3. Кожне завдання вчитель оцінює в системі «плюс-мінус», а потім переводить у бали (див. табл. вище).

Якщо під час ЕК учень бездоганно виконав завдання середнього чи достатнього рівня, то вчитель може запропонувати йому завдання більш високого рівня.

Сума середньої поточної оцінки та балів, набраних під час ЕК, може враховуватися вчителем при виставленні оцінки за тему як оцінка, отримана іншими учнями під час ТКР, або якимось іншим чином на розсуд учителя.

ПЕРЕДМОВА ДО ТРЕТЬОГО ВИДАННЯ

З моменту виходу першого видання автор отримав чимало відгуків. Деякі з них містили пропозиції, направлені на покращення посібника. Враховуючи ці поради, автор значно розширив розділ відповідей та вказівок до вправ. Крім того, в тексті посібника були виправлені друкарські та авторські помилки.

Автор щиро дякує всім своїм учням та, особливо, своєму синові Дмитру Істеру, які брали участь в апробації першого видання посібника.

Друге видання посібника перероблено відповідно до чинної, на той момент, програми, у третє видання автор уніс правки до деяких завдань.

ПЕРЕДМОВА ДО ЧЕТВЕРТОГО ВИДАННЯ

Четверте видання посібника перероблено відповідно до нової програми з математики («Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 5–9 класи. Математика. Інформатика», Київ, Видавничий дім «Освіта», 2013 рік). Крім того, автор удосконалив систематизацію вправ та додав близько 70 нових вправ у порівнянні з третім виданням посібника. Також дещо розширено розділ відповідей та вказівок до вправ.

Відвідайте наші сторінки в Інтернеті

<http://www.ister.in.ua> і <http://www.bohdan-books.com/>

Бажаємо успіхів !

ВПРАВИ

I. ПОВТОРЕННЯ МАТЕРІАЛУ ЗА КУРС МАТЕМАТИКИ 6 КЛАСУ

Обчислення значень числових виразів

1°. Знайти суму або різницю:

$$\begin{array}{lll} 1) \frac{2}{3} + \frac{5}{6}; & 2) \frac{6}{7} - \frac{1}{14}; & 3) 2\frac{4}{5} + 7\frac{1}{10}; \\ 4) \frac{4}{11} - \frac{1}{13}; & 5) \frac{7}{20} + \frac{1}{3}; & 6) 4\frac{2}{15} - 1\frac{1}{7}. \end{array}$$

2°. Обчислити значення виразу:

$$\begin{array}{ll} 1) 4 + 7,31 + 11 + 12,49; & 2) 7,32 - (5,29 + 1,721); \\ 3) (3,21 + 7,42) - 0,001; & 4) (7,42 - 3,21) - 2,131. \end{array}$$

3°. Обчислити значення виразу:

$$\begin{array}{lll} 1) \frac{5}{34} - \frac{4}{51}; & 2) 3\frac{1}{30} + 4\frac{7}{60}; & 3) 9\frac{1}{7} - 11\frac{3}{14}; \\ 4) 7,31 - 8,52 + 1,152; & 5) 4,13 - 2,19 - 1,192. \end{array}$$

4°. Знайти добуток або частку:

$$\begin{array}{lll} 1) \frac{7}{16} \cdot \frac{8}{21}; & 2) -\frac{4}{11} \cdot \frac{33}{56}; & 3) 3\frac{1}{4} \cdot 3\frac{9}{13}; \\ 4) 5\frac{1}{3} \cdot \left(-1\frac{1}{2}\right); & 5) -3\frac{1}{7} \cdot \left(-1\frac{3}{11}\right); & 6) \frac{5}{7} : \left(-\frac{10}{21}\right); \\ 7) -\frac{4}{5} : \left(-1\frac{1}{15}\right); & 8) -2\frac{1}{31} : \left(-31\frac{1}{2}\right); & 9) -\frac{7}{9} : 14. \end{array}$$

5°. Обчислити:

$$\begin{array}{lll} 1) 7,5 \cdot 2,6; & 2) -5,2 \cdot 2,9; & 3) 0,81 : (-0,009); \\ 4) -0,1806 : (-0,6); & 5) 4,8 : (-0,24); & 6) -361 : (-0,19). \end{array}$$

6°. Обчислити значення виразу:

$$1) -\frac{9}{13} \cdot \frac{26}{27}; \quad 2) -3\frac{1}{5} \cdot 1\frac{1}{4}; \quad 3) -4\frac{1}{6} \cdot \left(-2\frac{2}{5}\right);$$

$$4) 5\frac{1}{3} : 2\frac{2}{9}; \quad 5) -1\frac{4}{21} : \left(-\frac{5}{7}\right); \quad 6) -\frac{3}{8} : (-9);$$

$$7) 7,4 \cdot 2,5; \quad 8) 0,1624 : (-0,4); \quad 9) 0,289 : 17.$$

7°. Обчислити:

$$1) 12^2; \quad 2) 9^3; \quad 3) (-2,5)^2; \quad 4) (-1,2)^3;$$

$$5) \left(\frac{7}{8}\right)^2; \quad 6) \left(-1\frac{2}{5}\right)^2; \quad 7) \left(-1\frac{1}{3}\right)^3; \quad 8) 0,1^3.$$

8°. Обчислити:

$$1) (-1,3)^2; \quad 2) 0,8^3; \quad 3) \left(-2\frac{1}{3}\right)^3; \quad 4) \left(3\frac{2}{3}\right)^2.$$

9. Якою цифрою закінчується число:

$$1) 142^2; \quad 2) 793^3; \quad 3) 2013^2;$$

$$4) 445^3; \quad 5) 215^2 - 25^3; \quad 6) 714^3 + 27^2?$$

10. Знайти значення виразу:

$$1) (0,018 + 0,982) : (4 \cdot 0,5 - 0,2);$$

$$2) \left(8\frac{8}{15} - 6\frac{21}{45}\right) \cdot 4,5 - 2\frac{1}{6} : 0,52;$$

$$3) \frac{8}{13} \cdot (-0,1625) - \left(1\frac{9}{22} + \frac{12}{33}\right) \cdot 1,32;$$

$$4) 4\frac{2}{7} - 2\frac{1}{4} \cdot \left(5,4 : \frac{9}{35} - 11\frac{2}{9}\right).$$

11. Знайти значення виразу:

$$1) \left(7\frac{7}{12} - 1\frac{17}{36}\right) \cdot 2,7 - 4\frac{1}{3} : 0,65; \quad 2) \frac{8}{15} \cdot 0,5625 - \left(\frac{11}{24} + 1\frac{13}{36}\right) \cdot 1,44.$$

12. Знайти додатне число, яке у разі піднесення до квадрата:

$$1) збільшується у 3 рази; \quad 2) зменшується у 4 рази.$$

13. Скласти числові вирази і знайти значення кожного з них:

$$1) \text{сума квадратів чисел } 2,1 \text{ і } 3,8;$$

$$2) \text{квадрат різниці чисел } 2,9 \text{ і } -7,1;$$

$$3) \text{куб суми чисел } 1,42 \text{ і } -1,4.$$

Розв'язування задач на відсотки

14°. Знайти:

$$1) 25\% \text{ від числа } 100; \quad 2) 13\% \text{ від числа } 72;$$

$$3) 21,2\% \text{ від числа } 55; \quad 4) 21\% \text{ від числа } 4\frac{1}{7}.$$

15°. Знайти число, якщо:

$$1) 13\% \text{ цього числа дорівнюють } 260;$$

$$2) 15\% \text{ цього числа дорівнюють } 39;$$

$$3) 11\% \text{ цього числа дорівнюють } 2,794;$$

$$4) 27\% \text{ цього числа дорівнюють } 36.$$

16°. Знайти:

$$1) 24\% \text{ від числа } 39;$$

$$2) 17\% \text{ від числа } 1\frac{5}{51};$$

$$3) \text{число, якщо } 38\% \text{ його дорівнюють } 1\frac{4}{15};$$

$$4) \text{число, якщо } 20\% \text{ його дорівнюють } 38,92.$$

17°. Скільки відсотків:

$$1) \text{число } 8 \text{ становить від числа } 24;$$

$$2) \text{число } 17 \text{ становить від числа } 1,7?$$

18°. Виразити у відсотках число:

$$1) 0,7; \quad 2) 1,42; \quad 3) 9,4; \quad 4) 0,004.$$

19°. Сплав містить 30% міді. Маса сплаву 1500 г. Скільки у сплаві міді?

20°. Ціна деякого виробу дорівнювала 50 грн і була спочатку знижена на 20%, а потім підвищена на 10%. Знайти:

$$1) \text{ціну виробу після зниження};$$

$$2) \text{ціну виробу після підвищення};$$

$$3) \text{на скільки гривень змінилася ціна виробу};$$

$$4) \text{на скільки відсотків змінилася ціна виробу}.$$

21°. Скільки відсотків число 25 становить від свого:

$$1) \text{квадрата};$$

$$2) \text{куба?}$$

Знаходження значень буквених виразів

22°. Знайти значення виразу:

- 1) $x + 13,2$, якщо $x = 2,8$;   2) $a - 13,4$, якщо $a = 11,6$;
3) $5x - 7$, якщо $x = 3,2$;   4) $9 : b - 15$, якщо $b = 0,3$.

23°. Знайти значення виразу:

- 1) $8a - 12b$, якщо $a = -2$; $b = -1$;
2) $(2a + 3x)a$, якщо $a = -1,5$; $x = 1$.

24°. Знайти значення виразу:

- 1) $9x - 5$, якщо $x = -1,4$;
2) $5y + 7$, якщо $y = -1,2$;
3) $4c - 5m$, якщо $c = 1,2$; $m = 1,6$;
4) $2(3a - 12b)$, якщо $a = 0$; $b = \frac{1}{6}$.

25. Нехай $a + b = 7$ і $c = -2$. Знайти:

- 1) $a + b - c$;   2) $a - 2c + b$;   3) $\frac{c}{a + b + c}$;   4) $c(a + b + 4c)$.

Розкриття дужок і зведення подібних доданків

26°. Спростити вираз:

- 1) $7,2 \cdot 5a$;   2) $-3,5b \cdot 6$;   3) $-5x \cdot (-14)$;
4) $\frac{2}{3}p \cdot \frac{3}{4}q$;   5) $1\frac{1}{3}a \cdot 1\frac{2}{7}b$;   6) $-1,1x \cdot (-y) \cdot 5t$.

27°. Спростити вираз $-1,5x \cdot 8y$ і знайти його значення, якщо $x = \frac{5}{7}$;

$$y = -1\frac{2}{5}.$$

28°. Звести подібні доданки:

- 1) $7x + 3x$;   2) $-1,1y + 0,7y$;   3) $5x - 2x - 3x$;
4) $\frac{4}{7}a - a$;   5) $8x + 9x - 19x$;   6) $-m - 5m - 16m$.

29°. Звести подібні доданки:

- 1) $5x - 3y + 4x + 9y$;   2) $-7,2 + 13x + 4,1 - 15x$;
3) $-5a + 4 - 4b + 5a - 12b$;   4) $4\frac{1}{2}m - 2\frac{5}{6}n + 5\frac{1}{2}m + 3\frac{1}{3}n$.

30°. Звести подібні доданки:

- 1) $5a + 4a - 7a$;   2) $2x - 7 + 4x - 5x$;
3) $-7x + y - 8x - y$;   4) $9 - 2x + 4\frac{1}{2}a - 3,5x + 2,4a$.

31°. Розкрити дужки:

- 1) $a + (m - n)$;   2) $b - (x - y)$;
3) $2(3a - 4b)$;   4) $-5(-a + 2b)$;
5) $(-7,2 + x - y) \cdot (-a)$;   6) $16\left(\frac{5}{8}x - 1\frac{3}{4}y - \frac{1}{2}\right)$.

32°. Розкрити дужки і спростити вираз:

- 1) $4(8a - 5) + 5a$;   2) $2(b - 1) - 2b + 13$;
3) $3,7(a - b) + 4,2(a + b)$;   4) $15 - 4(1 - a) - 8a$;
5) $-(-2,8 - 14b) + (7b - 2) \cdot (-3)$;   6) $\frac{1}{8}(6x - 16y) - \frac{1}{6}(12x - 3y)$.

33°. Розкрити дужки і спростити вираз:

- 1) $7 - (x - 2)$;   2) $4(2 - a) + 8a$;
3) $2(x - 4) - 3(5 - x)$;   4) $4\left(\frac{1}{2}x + 2y\right) - 6\left(3x - \frac{1}{3}y\right)$;
5) $5(2x - 4y) - 2(5x - 10y)$.

34. Розкрити дужки і спростити:

- 1) $x - (x - (2x - 6))$;   2) $7a - ((b - a) + 7b)$;
3) $2m - (3m - (5m - (m + 1)))$;   4) $5t - (2t - ((m - t) - 2m))$.

35. Знайти значення виразу:

- 1) $0,8(x - 4) - 0,6(2 - x)$, якщо $x = 1\frac{2}{3}$;
2) $\frac{4}{7}(7a - 14b) - \frac{2}{9}(18a - 27b)$, якщо $a = 2012$, $b = \frac{1}{18}$.

36. Спростити вираз $17(1,2a - 4b) - 15(1,2b - a)$ і знайти його значення, якщо $a = 0,5$; $b = 0,2$.

37. Довести, що значення виразу не залежить від значення змінної:

- 1) $1,8(x - 2) + 1,4(2 - x) + 0,2(1,7 - 2x)$;
2) $m - (m - (5m + 2)) - 5(m - 14)$.

II. ЦІЛІ ВИРАЗИ

Вирази зі змінними. Цілі раціональні вирази. Числове значення виразу

38°. Прочитати вирази:

- 1) $a + b$;   2) $m - n$;   3) $2 + t$;   4) $u - 7$;
5) $2ab$;   6) $7 : (mn)$;   7) $a + \frac{b}{7}$;   8) $2 + ab$.

39°. Назвати цілі вирази:

- 1) $7m$;   2) $5x + 2y - 8$;   3) $\frac{7x+m}{2n}$;   4) $\frac{4+a}{5}$;
5) $\frac{5}{4+a}$;   6) $a + \frac{3}{4}$;   7) $b + \frac{3}{y}$;   8) $\frac{x+y}{x-y}$.

40°. Знайти значення виразу:

- 1) $4x - 2$, якщо $x = 0$; -1 ; $\frac{1}{4}$; 12 ;   2) $y^2 - 2y$, якщо $y = 1$; 0 ; $0,1$.

41°. Заповнити таблицю, обчислюючи значення виразів $2x - 1$ і $2x + 1$ для поданих значень x :

x	-3	-2	-1	0	1	2	3	4
$2x - 1$								
$2x + 1$								

42°. Знайти значення виразу:

- 1) $4x + 3y$, якщо $x = -3$ і $y = 4$; $x = 1,7$ і $y = 0,8$;
2) $y(3x - 2)$, якщо $y = 12$ і $x = \frac{2}{3}$; $y = 0,1$ і $x = 0,1$.

43°. Знайти значення виразу:

- 1) $a^2 + 3a$, якщо $a = -1$; 0 ; 1 ; 3 .
2) $x^2 - y^2$, якщо $x = 5$ і $y = 3$; $x = 0,1$ і $y = -0,7$.

44°. Значення змінної x дорівнюють -1 ; 0 ; 1 ; 3 . Знайти відповідні значення виразу:

- 1) $x^2 + 4$;   2) $x^2 + 4x$.

45°. Порівняти значення суми $x + y$ та добутку xy для таких значень змінних:

- 1) $x = 0$; $y = 5$;   2) $x = -0,1$; $y = 0,7$;
3) $x = -2$; $y = -4$;   4) $x = -\frac{2}{7}$; $y = \frac{3}{8}$.

46°. Заповнити таблицю значень виразу $3a - 2b$:

a	2	-3	-2	1	0
b	1	4	-4	-1	1
$3a - 2b$					

47. Нехай a см — довжина прямокутника, b см — його ширина. Що означають вирази:

- 1) $a \cdot b$;   2) $2a + 2b$;   3) $a + b$;   4) $2a$;   5) $\frac{a}{b}$?

48. Ручка коштує x грн, олівець — y грн. Що означають вирази:

- 1) $x + y$;   2) $2y + x$;   3) $y + 7x$;
4) $4x - y$;   5) $\frac{x}{y}$;   6) $5x - 3y$?

49. Майстер за одну годину виготовляє x деталей, а учень — y деталей. Скільки деталей вони виготовили разом, якщо учень працював 4 год, а майстер — 7 год?

50. Зошит коштує x грн, а обкладинка — y грн.

- 1) Скільки коштують 6 зошитів і 5 обкладинок?
2) На скільки 8 зошитів дорожчі за 3 обкладинки?
3) У скільки разів зошит дорожчий, ніж обкладинка?

51. Скласти формулу натурального числа:

- 1) кратного 8;
2) яке при діленні на 5 дає остачу 3.

52. Скласти формулу натурального числа:

- 1) яке при діленні на 190 дає остачу 1;
2) кратного 3.

53. Спростити вираз і обчислити його значення:

- 1) $-2x^2 + 5x^2 - 3x^2 + 2x^2$, якщо $x = 0,1$;
2) $7x - x^2 + 8x - 2x^2$, якщо $x = 2$;
3) $3m + 2m - 3n + 5m$, якщо $m = 2$, $n = -1$;
4) $2ab + 3ab + 7bc - 5bc$, якщо $a = 0$, $b = 5$, $c = 1$.

54. Спростити вираз і обчислити його значення:

- 1) $-4m^2 + 3m^2 + 4m^2 - 2m^2$, якщо $m = 0,8$;
2) $4y - y^2 + 3y - 2y^2$, якщо $y = 4$;
3) $14a - 2a - 3b - 10a$, якщо $a = -2$, $b = 1$;
4) $5mt + 4mt + 3my - 2my$, якщо $m = 5$, $t = 0$, $y = \frac{1}{5}$.

САМОСТІЙНІ РОБОТИ

С-1. Повторення матеріалу за курс математики 6 класу

I ВАРІАНТ

С-1А

1. Обчислити вираз $\left(10\frac{2}{3} - 5\frac{1}{3}\right) : 3\frac{1}{3}$.
2. Товар коштував 500 гривень. Скільки буде коштувати товар після зниження ціни на 15%?
3. Спростити вираз $7,1(4a - 13b) - 8,3(5b - 14a)$.

С-1Б

1. Обчислити вираз $2\frac{1}{3} \cdot \left(-16\frac{2}{7} - (-8,4)\right) : \frac{7}{15}$.
2. Після зниження ціни на 10% товар став коштувати 108 грн. Якою була початкова вартість товару?
3. Спростити вираз $5(3,2x + 9,8y) - 2(7,2x - 2,5y)$ і знайти його значення, якщо $x = 3\frac{1}{5}$, $y = 0,1$.

С-1В

1. Знайти значення виразу a^2 , де $a = 12,75 - 1\frac{19}{20} + 1\frac{1}{9} \cdot (-12,6)$.
2. Ціна виробу спочатку зросла на 20%, а потім на стільки ж відсотків була знижена. Як і на скільки відсотків змінилася ціна виробу в порівнянні з початковою?
3. Довести, що значення виразу $-(6a - 8) + 2(3a + 4b) - 4(5 + 2b)$ не залежить від значень змінних.

II ВАРІАНТ

С-1А

1. Обчислити вираз $\left(12\frac{2}{5} - 6\frac{1}{5}\right) : 7\frac{3}{4}$.
2. Товар коштував 400 гривень. Скільки буде коштувати товар після зниження ціни на 13%?
3. Спростити вираз $8,1(5m - 12t) - 7,2(9t - 12m)$.

С-1Б

1. Обчислити вираз $1\frac{5}{9} \cdot \left(-19\frac{5}{7} - (-15,4)\right) : \frac{11}{15}$.
2. Після зниження ціни на 20% товар став коштувати 112 грн. Якою була початкова вартість товару?
3. Спростити вираз $6(4,1a + 7,5b) - 2(11,2a - 4,5b)$ і знайти його значення, якщо $a = 2\frac{1}{5}$, $b = 0,1$.

С-1В

1. Знайти значення виразу a^2 , де $a = 11,25 - 1\frac{17}{20} + 2\frac{2}{9} \cdot (-6,3)$.
2. Ціна виробу спочатку зросла на 10%, а потім на стільки ж відсотків була знижена. Як і на скільки відсотків змінилася ціна виробу в порівнянні з початковою?
3. Довести, що значення виразу $-(8m - 5) + 2(6n + 4m) - 4(8 + 3n)$ не залежить від значень змінних.

ТЕМАТИЧНІ КОНТРОЛЬНІ РОБОТИ

ТКР-1. Вирази зі змінними.

Степінь з натуральним показником. Одночлен

I ВАРІАНТ

1° (2 бали). Знайти значення виразу:

- 1) $(0,2)^4$;   2) $\left(1\frac{1}{2}\right)^2$;
 3) $\left(-\frac{3}{4}\right)^2 \cdot 8^2$;   4) $(1,2 \cdot 5^3 - 151)^5$.

2° (2 бали). Виконати дії:

- 1) $x^3 \cdot x^5$;   2) $(x^2)^7$;
 3) $a \cdot (a^3)^4$;   4) $(-3b)^3$.

3° (2 бали). Виконайте піднесення до степеня:

- 1) $(-12a^2b^3c)^2$;   2) $\left(1\frac{2}{5}y^5\right)^3$.

4 (3 бали). Спростити вираз:

- 1) $0,4x^2y \cdot (-10x^7y^8)$;   2) $125ab \cdot \left(\frac{1}{5}a^2b\right)^2$;
 3) $\left(-\frac{2}{3}x^2y^3z\right)^3 \cdot \left(-2\frac{1}{4}xy^5\right)^2$.

5 (3 бали). Порівняти:

- 1) $(-2)^{48}$ і 2^{48} ;
 2) $(-3)^{15} \cdot (-2)^{41}$ і 0;
 3) 2^{100} і 3^{50} .

II ВАРІАНТ

1° (2 бали). Знайти значення виразу:

- 1) $(0,3)^4$;   2) $\left(1\frac{1}{3}\right)^2$;
 3) $10^2 \cdot \left(-\frac{4}{5}\right)^2$;   4) $(1,25 \cdot 4^3 - 81)^7$.

2° (2 бали). Виконати дії:

- 1) $x^4 \cdot x^3$;   2) $(x^3)^4$;
 3) $a \cdot (a^4)^2$;   4) $(-2b)^3$.

3° (2 бали). Виконайте піднесення до степеня:

- 1) $(-15ab^2c^3)^2$;   2) $\left(1\frac{3}{4}y^7\right)^3$.

4 (3 бали). Спростити вираз:

- 1) $0,5a^2b \cdot (-10a^5b^6)$;   2) $64mn \cdot \left(\frac{1}{4}mn^2\right)^2$;
 3) $\left(-\frac{3}{5}c^3dx^2\right)^3 \cdot \left(-1\frac{2}{3}cx^7\right)^2$.

5 (3 бали). Порівняти:

- 1) $(-5)^{17} \cdot (-2)^{39}$ і 0;
 2) 3^{42} і $(-3)^{42}$;
 3) 3^{200} і 8^{100} .

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ЕКСПРЕС-КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

ЕК-1. Вирази зі змінними. Степінь з натуральним показником. Одночлен

I ВАРІАНТ

Середній рівень

- 1° (1 бал). Обчислити: $3^2 \cdot \left(-1\frac{1}{3}\right)^2 - (-1)^3$.
- 2° (1 бал). Подати одночлен $-5x^2y \cdot 3x^7y^5$ у стандартному вигляді, вказати його коефіцієнт і степінь.
- 3° (1 бал). Спростити вираз $(-a^3b)^2 \cdot (-ab^2)^3$.

Достатній рівень

- 1 (1 бал). Спростити вираз $25m^2n^3 \cdot (-0,2m^7n)^2$.
- 2 (2 бали). Обчислити:
- 1) $\frac{3^7 \cdot 9^2}{27^3}$;   2) $\left(\frac{3}{4}\right)^5 \cdot \left(1\frac{1}{3}\right)^7$.

Високий рівень

- 1 (1 бал). Довести, що якщо n — натуральне число, то значення виразу $-4(1,5n - 3) + 5\left(1,6n - 2\frac{2}{5}\right)$ є парним числом.
- 2 (2 бали). Відомо, що $3mn^2 = -4$.
Знайти:
1) $9mn^2$;   2) m^2n^4 .

II ВАРІАНТ

Середній рівень

- 1° (1 бал). Обчислити: $4^2 \cdot \left(-1\frac{1}{4}\right)^2 - (-1)^5$.
- 2° (1 бал). Подати одночлен $-4a^2b \cdot 7a^6b^3$ у стандартному вигляді, вказати його коефіцієнт і степінь.
- 3° (1 бал). Спростити вираз $(-pm^2)^3 \cdot (-p^3m)^2$.

Достатній рівень

- 1 (1 бал). Спростити вираз $4p^3a^5 \cdot (-0,5p^5a)^2$.
- 2 (2 бали). Обчислити:
- 1) $\frac{2^8 \cdot 4^3}{16^3}$;   2) $\left(\frac{4}{5}\right)^4 \cdot \left(1\frac{1}{4}\right)^6$.

Високий рівень

- 1 (1 бал). Довести, що якщо n — натуральне число, то значення виразу $-2(3,5n - 4) + 5\left(1,8n - 1\frac{2}{5}\right)$ є парним числом.
- 2 (2 бали). Відомо, що $4ab^2 = -5$.
Знайти:
1) $16ab^2$;   2) a^2b^4 .

ВІДПОВІДІ ТА ВКАЗІВКИ ДО ВПРАВ

9. 5) 0; 6) 3. **10.** 1) $\frac{5}{9}$; 2) $5\frac{2}{15}$; 3) $-2\frac{11}{25}$; 4) $-17\frac{5}{7}$. **11.** 1) $9\frac{5}{6}$; 2) $-2\frac{8}{25}$. **21.** 1) 4%; 2) 0,16%. **35.** 1) $-2\frac{1}{5}$; 2) $-\frac{1}{9}$. **36.** 0,5; **49.** $4x + 7y$. **50.** 1) $6x + 5y$; 2) $8x - 3y$;
3) $\frac{x}{y}$. **51.** 1) $8n$, де n — натуральне число; 2) $5n + 3$, де n — натуральне число.
52. 1) $190n + 1$, де n — натуральне число; 2) $3n$, де n — натуральне число.
59. 1) 5; 2) $-1,25$; 3) 0,8; 4) $-\frac{4}{3}$. **60.** 1) 7; 2) 19; 3) -12 ; 4) $-7,5$; 5) $-3,5$; 6) $1\frac{2}{9}$.
61. 1) $-0,2$; 2) 0,4; 3) 25; 4) $-\frac{1}{3}$. **64.** 1) a — будь-яке число; 2) $y \neq 0$; 3) $x \neq 2$; 4) x —
будь-яке число; 5) $a \neq 1$; 6) b — будь-яке число; 7) $b \neq 1$; $b \neq -1$; 8) $x \neq 2$; $x \neq -2$;
9) x — будь-яке число; 10) $x \neq 1$; $x \neq -2$; 11) $x \neq 0$; $x \neq 1$; 12) $x \neq -1$; $x \neq 4$. **65.** 1) m —
будь-яке число; 2) $a \neq 12$; 3) $a \neq 2$; 4) $x \neq 0$; $x \neq 2$; 5) $y \neq 2$; $y \neq -2$; 6) t — будь-
яке число; 7) x — будь-яке число; 8) $x \neq 3$; $x \neq -3$. **85.** 1) $2a - 5$; 2) $4x - 2y$; 3) 1;
4) $-m$; 5) $3,1a - 0,22b$; 6) $0,8b$. **86.** 1) $3b - 2$; 2) $9a - 4b$; 3) $1 - 2a$; 4) $0,3y$.
106. 1) 250; 2) $\frac{1}{6250}$; 3) $-\frac{1}{4}$; 4) 3,2; 5) $\frac{9}{4}$; 9) 152; 10) -25 . **107.** 1) 320; 2) 1111 $\frac{1}{9}$;
3) $-\frac{1}{16}$; 4) $12\frac{1}{4}$; 5) 2744; 6) 76; 7) 2; 8) $-\frac{1}{320}$. **116.** 4) $-0,512$; 5) 124. **120.** 1) $x^2 \geq 0$;
2) $-a^2 \leq 0$; 3) $b^2 + 4 > 0$; 4) $-m^2 - 1 < 0$; 5) $(y + 2)^2 \geq 0$; 6) $x^2 + a^2 \geq 0$; 7) $a^2 + b^2 + 5 > 0$;
8) $(m - n)^2 \geq 0$; 9) $-7(x + y)^2 \leq 0$. **121.** 1) 3; 2) 5; 3) 14; 4) -10 . **122.** 1) 2; 2) 4; 3) 4;
4) -5 . **123.** 1) 0; 2) 0; 3) 4; 4) -3 ; 5) $-0,75$; 6) 1; 7) $-1,1$; 8) 3; 5; 9) 2; 10), 11) рівняння не
мають розв'язків; 12) -3 . **124.** 1) 0; 2) 2; 3) -1 ; 1; 4) 1; 5) 2; 3; 6) $-1,6$; 7) рівняння
не має розв'язків; 8) -1 ; 1. **132.** 1) $x = 3$; 2) $x = 6$; 3) $x = 3$. **133.** 1) a^3 ; 2) a^2 ; 3) a^5 ;
4) a . **139.** 1) 1000; 2) 49; 3) -3 ; 4) 0,3. **140.** 1) 343; 2) 1024; 3) $1\frac{24}{25}$; 4) 125; 5) 1;
6) 0,9. **141.** 1) 16; 2) 81; 3) 25. **142.** 1) $x = 12$; 2) $x = 5$; 3) $x = 4$. **143.** 1) b^5 ; 2) b^{21} ;
3) b^7 ; 4) b ; 5) b^3 ; 6) b^2 . **145.** 1) $x = 2$; 2) $x = 3$; 3) $x = 1$; 4) $y = 2$; 5) $y = 2$; 6) $y = 5$;
7) $z = 4$; 8) $z = 2$; 9) $z = 4$. **150.** 1) 100; 2) 125; 3) 10 000; 4) 32. **151.** 1) 1; 2) 16; 3) 1.
152. 1) 5; 2) $\frac{4}{9}$; 3) 16. **154.** 1) x^{14} ; 2) a^{18} ; 3) b^{15} . **155.** 1) a^{18} ; 2) $-b^{21}$; 3) m^{12} ; 4) c^6 ;
5) x^{40} ; 6) m^{24} . **160.** 1) 3; 2) 8; 3) 729. **161.** 1) 10; 2) 15; 3) 7; 4) 3; 5) 9; 6) $\frac{3}{16}$.
162. 1) 8; 2) 9; 3) 49; 4) 6; 5) 10; 6) $182\frac{1}{4}$. **163.** 1) $6^8 = 36^4$; 2) $10^{20} > 20^{10}$;

- 3) $51^2 < 26^6$. **168.** 1) 0; 2) 1; 3) -1 ; 1; 4) 2; 5) 0; 6) 4. **169.** 1) -1 ; 2) -1 ; 1;
3) 14; 4) -1 ; 5) 6; 8; 6) рівняння не має розв'язків. **170.** 1) -1 ; 2) -1 ;
1; 3) 27; 4) -3 ; 3; 5) 0; 6) -2 ; 2. **183.** 7) $0,4m^3c^3t^{30}z^8$; 8) $a^8x^3z^4$; 9) $\frac{1}{24}x^{15}y^{11}z^{18}$.
184. 1) $2bm$; 2) $5n^2m^3$; 3) $-\frac{1}{14}b^5$; 4) $\frac{7}{5}x^8a^{10}$; 5) $-1\frac{3}{5}a^3n^3m^3$; 6) $\frac{3}{7}a^3m^9z^3$.
190. 1) $-8x^3y^9$; 2) $9m^4y^2n^{10}$; 3) $x^{12}y^6z^{60}$; 4) $81x^8m^4$. **191.** 1) $64x^2$; 2) $\frac{1}{27}a^{12}$;
3) $0,0016t^{28}m^8$; 4) $-m^5y^{35}z^{20}$; 5) $10000a^{12}b^8$; 6) $t^{56}m^{96}$. **192.** 1) $4m^5n^8$;
3) $-8a^7c^7$; 5) -1 . **193.** 1) $5m$; 2) $\frac{1}{7}ab$; 3) $-4xm^6$; 4) $-9ab^6$; 5) -1 ; 6) $-\frac{1}{16}m^2$.
196. 1) $2x^3$; 2) $0,8m^2n$; 3) $0,7x^5y^{10}$; 4) $2m^2$; 5) $-10t^3z^4$; 6) $\frac{3}{4}k^{100}$; 7) $2mn^2$;
8) m^3n^4 . **198.** 1) $16m^9n^8$; 2) $24x^{14}y^9$; 3) $-36a^{16}b^{20}$; 4) $32x^{20}y^{20}$. **199.** 1) $-0,04y^{19}$;
2) $10x^{19}$; 3) $0,8m^8n^7$; 4) $-x^7y^8$; 5) $12p^8q^{11}$; 6) $-\frac{4}{3}m^{17}n^{13}$. **202.** 1) 1,6; 2) 4,8;
3) -64 ; 4) 512. **203.** 1) 2,5; 2) 17,5; 3) -25 ; 4) 125. **209.** 3) $y^2x^3 + y^4$.
217. 1) $10x + y$; 2) $100x + 10y + z$. **221.** 3) $t^2 - 7$; 4) $-7 - y^2$. **222.** 3) $2a + 4b + c$;
4) $5m + 9n$. **223.** 1) $-12x + 4$; 2) $4m$; 3) $-3m^2n - 7mn + 22mn^2$; 4) $2x^2 + 9xy -$
 $- y^2$. **227.** 1) 0; 2) $3\frac{5}{11}$. **228.** 1) $\frac{15}{16}$; 2) -5 . **233.** 1) $-2m + n$; 2) $-4x^2 +$
 $+ y^2 - 5$; 3) $13m^2 + 9mn^2 - 3m^2n$; 4) $4x^2y - 13x^3$. **234.** 1) $-7x + y^2 - 13$;
2) $2m^2 + 13mn - n^2$; 3) $x^2 - 3xy + 5y^2$; 4) $5x^2 - 7x^4 + 13$. **238.** Вказівка. Знав-
чення виразу дорівнює 0. **239.** Вказівка. Значення виразу дорівнює 6.
240. 1) 6. **241.** 1) -27 ; 2) 15. **263.** 1) $2m^2 + 2n^2$; 3) $3x + 40y$; 5) $0,7y^4 -$
 $- 1,9y^2$; 6) $6m^3 - 22mn + 4n^3 - 6m^3n$. **264.** 1) $46 - 15m$; 2) $-36x^2$; 3) $ay^2 -$
 $- 8a^2y$; 4) $-2m^2n^2 + 5m^4 - 6n^4$; 5) $0,4x^5 - 0,6x^4 + 1,2x^3 - 0,4x^2$; 6) $8p^3 - 49pq -$
 $- 12p^2q$. **268.** 1) -2 ; 2) $1\frac{2}{3}$; 3) $-\frac{4}{43}$; 4) 49; **269.** 1) -42 ; 2) $5\frac{1}{3}$; 3) 6; 4) 22.
272. Вказівка. Значення виразу дорівнює 17. **273.** Вказівка. Значення ви-
разу дорівнює 12. **278.** 1) $3\frac{1}{6}$; 2) $14\frac{1}{3}$; 3) 4; 4) 8; 5) $-\frac{1}{4}$; 6) $-0,5$. **279.** 1) $-\frac{3}{4}$;
2) 1,25; 3) 28; 4) $\frac{19}{20}$. **281.** -2 . **282.** 1. **283.** 12 дет. **284.** 90 км. **285.** 6 грн 50 коп;
10 грн 50 коп; 32 грн 50 коп. **286.** 17 зошитів у клітинку і 12 — в лінійку.
287. 18 км/год. **288.** 12 т; 16 т; 12т. **289.** 27 грн і 9 грн. **290.** 120 деталей за
10 днів. **291.** 50 л і 10 л. **292.** 8 днів. **293.** 16 см і 4 см. **294.** 14 яблук. **295.** 40 км/год
і 60 км/год. **296.** 16 км/год і 30 км/год. **297.** Через 2 години; 22 км.
307. 3) $4xy(x^2 + 2xy - 3y^2)$; 4) $-5a^2b^2(a^2 + 2 - 3b^2)$. **308.** 1) $2c(2 - 3x^2c + 4c^2)$;
2) $6a^2(2x - 3a - 5a^2x)$; 3) $8ax(1 - 2x + 3a)$; 4) $15x^2y^2(x^2y - 2y^2 + 3x)$.
312. 1) $(x + y)(2m + n)$; 2) $(a - b)(c - 1)$; 3) $(p + 5)(1 - x)$; 4) $(m - 1)(3 + m)$.

- 2) $(-28; 41)$. **812.** 1) $(3; 5)$; 2) $(1; 3)$. **814.** 1) $(2; 1)$. **815.** 1) $(2; 3)$; 2) $(-6; 0)$.
816. 1) $(3; 1)$; 3) $(2; 5)$. **817.** 1) $p = -1$; $q = 1$; 3) $(3; 0)$. **818.** 1) $(1; -1)$; 2) $n = 4$; $m = 3$.
819. 1) $(-1; 2)$; 2) $(38; 57)$. **824.** 1) $(2; 0,5)$; 2) $(-4; -2)$. **825.** 1) $p = -\frac{1}{6}$; $q = \frac{1}{4}$.
826. $(-1,4; 0,6)$. **829.** 1) Система має безліч розв'язків; 2) система не має розв'язків. **835.** Якщо $a = 7$ — безліч розв'язків; якщо $a \neq 7$ — немає розв'язків.
836. Якщо $a = -3$ — безліч розв'язків; якщо $a \neq -3$, то єдиний розв'язок $(2; 0)$.
837. Якщо $a \neq -4$, то єдиний розв'язок $\left(0; \frac{2}{3}\right)$; якщо $a = -4$ — безліч розв'язків.
838. 1) $(2; 2)$, $\left(1\frac{1}{3}; 2\frac{2}{3}\right)$; 2) $(1; 2)$, $(3; 2)$, $(0,5; 1,5)$, $(3; -1)$; 3) $(3; 3)$, $(1; -1)$ $(1; 0)$,
 $\left(\frac{1}{3}; -\frac{2}{3}\right)$. **841.** 27 га і 31 га. **842.** 24 і 22. **843.** Ручка — 6 грн 75 коп., зошит —
6 грн. **844.** 4 км/год та 12 км/год. **845.** 4,5 т; 5,5 т. **846.** 3 монети по 10 коп.
і 5 монет по 25 коп. **847.** 4 зошити у клітинку і 5 зошитів у лінійку **848.** 5 зошитів
і 4 олівці. **849.** Футбольний м'яч — 57 грн, волейбольний — 42 грн.
850. 60 км/год; 70 км/год. **851.** 300 км потягом і 280 км автобусом. **852.** Апель-
сини — 9 грн, банани — 12 грн. **853.** 26 км/год; 30 км/год. **854.** 22 км/год;
2 км/год. **855.** 15 км/год; 45 км/год. **856.** 30 км. **857.** 10 років і 34 роки.
858. 40 у ящику і 200 в мішку. **859.** 18 і 27. **860.** 40 і 30. **861.** 22 і 33. **862.** 26
і 34 **863.** 80 і 100. **864.** 21,8; 42,5. **865.** 45 і 20. **866.** 70 грн за футбольний м'яч
і 40 грн за волейбольний. **867.** 150 і 120. **868.** $\frac{15}{28}$. **869.** $\frac{5}{14}$. **870.** 12 і 9. **871.** 78
і 48. **872.** 35 і 7. **873.** 6 кг по 24 грн і 14 кг по 36 грн. **874.** 20 кг по 20 грн і 30 кг
по 24 грн. **875.** 1200 кг і 720 кг. **876.** 150 і 200 деталей **877.** 30; 90; 40. **878.** 10 г;
30 г. **879.** 78 г і 52 г. **880.** 840 кг, 900 кг. **881.** 800 кг і 1200 кг. **882.** 6 см; 12 см;
7 см. **883.** 12 см; 18 см. **884.** 18 см. **885.** 12 дм і 15 дм. **886.** 27 **887.** 73. **888.** 365.
889. 15 л і 10 л. **890.** 500 л. і 600 л. **891.** 15 і 25. **892.** 70 м/с; 30 м/с. **893.** 150 г
і 140 г. **894.** 4 км/год і 12 км/год. *Вказівка.* Якщо x км/год — швидкість
пішохода, а y км/год — швидкість велосипедиста, то маємо систему

$$\begin{cases} 0,5y = 15x, \\ 2\frac{3}{4}x + 1\frac{3}{4}y = 32. \end{cases}$$

ЗМІСТ

Передмова	3
Передмова до третього видання	6
Передмова до четвертого видання	6
Вправи	7
<i>I. Повторення матеріалу за курс математики 6 класу</i>	
Обчислення значень числових виразів	7
Розв'язування задач на відсотки	9
Знаходження значень буквених виразів	10
Розкриття дужок і зведення подібних доданків	10
<i>II. Цілі вирази</i>	
Вирази зі змінними. Цілі раціональні вирази. Числове значення виразу	12
Тотожні вирази. Тотожне перетворення виразу. Доведення тотожностей	15
Степінь з натуральним показником	18
Властивості степеня з натуральним показником. Тотожні вирази. Тотожність. Тотожні перетворення виразів	22
Одночлен. Стандартний вигляд одночлена. Множення одночленів. Піднесення одночленів до степеня	27
Множення одночленів. Піднесення одночленів до степеня	29
Многочлен. Подібні члени многочлена та їх зведення. Степінь многочлена	32
Додавання і віднімання многочленів	34
Множення одночлена і многочлена	38
Розкладання многочленів на множники способом винесення спільного множника за дужки	43
Множення двох многочленів	45
Розкладання многочленів на множники способом групування	49
Квадрат суми і квадрат різниці	51
Розкладання многочленів на множники за допомогою формул квадрата суми і квадрата різниці	55
Множення різниці двох виразів на їхню суму	58
Розкладання на множники різниці квадратів двох виразів	61
Сума і різниця кубів	64

Застосування кількох способів розкладання многочленів на множники	66
<i>III. Функції</i>	
Функціональна залежність між величинами як математична модель реальних процесів. Функція. Область визначення та область значень функції. Способи задання функції	70
Графік функції. Графічний спосіб задання функції	74
Лінійна функція, її графік та властивості	78
Пряма пропорційність	81
Взаємне розміщення графіків лінійних функцій	83
<i>IV. Лінійні рівняння та їхні системи</i>	
Загальні відомості про рівняння	85
Лінійне рівняння з однією змінною	86
Розв'язування задач за допомогою лінійних рівнянь. Рівняння як математична модель задачі	89
Лінійне рівняння з двома змінними	93
Графік лінійного рівняння з двома змінними	95
Система двох лінійних рівнянь із двома змінними та її розв'язок. Розв'язання систем лінійних рівнянь із двома змінними графічно	97
Розв'язування систем двох лінійних рівнянь із двома змінними способом підстановки	99
Розв'язування систем двох лінійних рівнянь із двома змінними способом додавання	101
Розв'язування систем двох лінійних рівнянь із двома змінними різними способами	103
Розв'язування задач за допомогою систем лінійних рівнянь. Система як математична модель задачі	106
Самостійні роботи	112
С–1. Повторення матеріалу за курс математики 6 класу	112
С–2. Вирази зі змінними. Степінь з натуральним показником	114
С–3. Одночлен	116

С–4. Многочлен. Додавання і віднімання многочленів	118
С–5. Множення одночлена на многочлен. Розкладання многочленів на множники способом винесення спільного множника за дужки	120
С–6. Множення многочлена на многочлен. Розкладання многочленів на множники способом групування	122
С–7. Квадрат суми і квадрат різниці. Розкладання многочленів на множники за допомогою формул квадрата суми і квадрата різниці. Множення різниці двох виразів на їхню суму	124
С–8. Розкладання на множники різниці квадратів двох виразів. Сума і різниця кубів. Застосування кількох способів розкладання многочленів на множники	126
С–9. Функції	128
С–10. Лінійне рівняння з однією змінною	130
С–11. Системи двох лінійних рівнянь із двома змінними. Графічний спосіб та спосіб підстановки	132
С–12. Розв'язування системи лінійних рівнянь із двома змінними способом додавання. Розв'язування задач за допомогою систем лінійних рівнянь	134
Тематичні контрольні роботи	136
ТКР–1. Вирази зі змінними. Степінь з натуральним показником. Одночлен	136
ТКР–2. Многочлен. Множення одночлена на многочлен і многочлена на многочлен. Розкладання многочленів на множники способом винесення спільного множника за дужки і способом групування	138
ТКР–3. Формули скороченого множення. Розкладання многочлена на множники за допомогою формул скороченого множення	140
ТКР–4. Функції	142
ТКР–5. Лінійні рівняння та їхні системи	144
ТКР–6. Підсумкова робота	146

Завдання для експрес-контролю знань	148
ЕК–1. Вирази зі змінними. Степінь з натуральним показником. Одночлен	148
ЕК–2. Многочлен. Множення одночлена на многочлен і многочлена на многочлен. Розкладання многочленів на множники способом внесення спільного множника за дужки і способом групування	150
ЕК–3. Формули скороченого множення. Розкладання многочлена на множники за допомогою формул скороченого множення.....	152
ЕК–4. Функції	154
ЕК–5. Лінійні рівняння та їхні системи.....	156
Відповіді та вказівки до вправ.....	158

